

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Фізико-математичний факультет

Кафедра інформатики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури і докторантури

Ірина ЧИСТЯКОВА

(ініціали та прізвище)

» бересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

треть (освітньо-науковий) рівень

галузь знань **01 Освіта\ Педагогіка**

спеціальність **015 Професійна освіта (Цифрові технології)**

освітньо-професійна програма **Професійна освіта (Цифрові технології)**

мова навчання **українська**

Погоджено науковою радою Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

» 20 бересня 2023р.

Голова

Ольга КУДРИНА, д.е.н., проф.

підпис (ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми – 2023

Розробники:

Семеніхіна Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інформатики

Семеног Олена Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор
кафедри української мови і літератури

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри інформатики

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Дегтярьова Н.В., кандидат педагогічних наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Доктор філософії	Нормативна
		Рік підготовки
1		
Семестр		
1		
Лекції		
16		
Практичні, семінарські		
14		
Лабораторні		
Самостійна робота		
90		
Консультації		
Загальна кількість годин – 120		Вид контролю: іспит

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування системи знань майбутнього доктора філософії про професійну освіту в системі освіти України.

Очікувані **результати** - концептуальні знання про: систему освіти України, зокрема, професійну освіту, про правові основи професійної освіти, шляхи її реформування та модернізації; про основні закономірності процесу реалізації державних та міжнародних нормативно-правових засад у галузі професійної освіти, особливості забезпечення якості освіти та реалізації академічних прав і свобод в освітній діяльності

2. Передумови для вивчення дисципліни

Відсутні

3. Результати навчання за дисципліною

ЗК 2 Володіння навичками критичного мислення, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 6 Здатність до особистісного і професійного розвитку, саморозвитку і самовдосконалення, до академічної та професійної мобільності

СК 1 Знання та розуміння предметної області і професійної діяльності

СК 9 Здатність до застосування інформаційних технологій у професійній, навчальній та науковій діяльності, у процесі моніторингу, супроводу та управління освітнім процесом, у т.ч. на засадах здоров'язбереження всіх учасників освітнього процесу

СК 12 Здатність проєктувати нові й модифікувати наявні методики використання цифрових технологій в галузі професійної освіти

СК 14 Здатність виокремлювати актуальні проблеми розвитку професійної освіти та окремих її галузей у процесі визначення теми дисертаційної роботи; здатність розробляти та реалізовувати власні наукові дослідження з теорії і методики професійної освіти, які дозволяють переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику

СК 15 Здатність об'єктивно оцінювати та характеризувати перспективи досліджень у галузі теорії і методики професійної освіти

ПРН 1. Концептуальні, методологічні знання у галузі науково-дослідної та професійної діяльності і на межі галузей освіти і цифрових технологій, уміння оволодівати ними й синтезувати нові ідеї, здійснювати інтерпретацію сучасних наукових досягнень, генерувати нові ідеї для вирішення дослідницьких завдань

ПРН 2. Уміння здійснювати пошук, аналіз, класифікацію і узагальнення даних з різних джерел, у тому числі електронних, критично оцінювати їх надійність та достовірність даних

ПРН 3. Уміння опановувати сучасні комп'ютерні технології для супроводу й організації професійної діяльності, розробляти методики навчання дисциплін з комп'ютерних технологій у закладах системи вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти

ПРН 5. Уміння вільно спілкуватися українською та іноземною мовами у процесі наукової дискусії, у т.ч. з проблем теорії і методики професійної освіти, представляти результати наукового дослідження широкому загалу у вигляді наукових статей, доповідей, презентацій; проявляти у процесі спілкування повагу до різноманітності та полікультурності учасників діалогу/полілогу

ПРН 7. Уміння обирати форми, методи й засоби для супроводу професійної діяльності відповідно до педагогічних завдань, рівня підготовленості суб'єктів навчання, наявного матеріально-технічного супроводу, здійснювати моніторинг та діагностику результатів навчання, у т.ч. з використанням цифрових технологій

ПРН 8. Уміння розробляти науковий апарат власного дослідження, аргументувати вибір його методологічних засад, добирати й використовувати методи педагогічного дослідження у процесі підготовки дисертації і її апробації

ПРН 14. Уміння саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, нести відповідальність за результати навчання інших

4. Критерії оцінювання результатів навчання

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача
90–100	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, вільно самостійно та аргументовано користується теоретичними знаннями та отриманим практичним досвідом під час усних виступів; застосовує набуті знання при виконанні практичних завдань, може пояснити хід розв'язання задачі, аргументувати його ефективність; демонструє результати виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою
82–89	Здобувач володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, здатний теоретично обґрунтовувати обрані шляхи розв'язання завдань, успішно виконує роботи з використанням спеціалізованих джерел; при викладенні окремих питань допускає несуттєві неточності та/або незначні помилки; демонструє результати виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою.

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача
74–81	Здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, здатний критично оцінювати джерела, проте у відповідях припускається помилок, які після вказівки здатний усунути; демонструє результати виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою.
64–73	Здобувач володіє матеріалом лекцій, але не може навести власних прикладів, не може пояснити процес виконання роботи, аргументувати алгоритм вирішення завдань; ситуативно здатний розв'язувати поставлені завдання, успішно виконує завдання за зразком, проте без аргументації та обґрунтування відповідає на запитання, недостатньо володіє теоретичними основами теми; роботи виконує з суттєвими неточностями та\ або помилками
60–63	Ситуативно володіє матеріалом лекцій, але не виявляє бажання розширювати чи поглиблювати власні знання; орієнтується в основних поняттях, але відчуває труднощі у наведенні прикладів, аргументації положень, поясненні процесів; ситуативно здатний до критичного аналізу та пошуку потрібних джерел; демонструє результати виконання не менше половини від всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою.
35–59	Здобувач не володіє теоретичним матеріалом. Виконання практичних завдань викликають значні труднощі; неправильно вибирає відповідний програмний засіб для опрацювання даних; демонструє результати виконання менше половини від всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою.
1–34	Здобувач не володіє теоретичним матеріалом з дисципліни. Допускає принципові помилки, не може пояснити алгоритм розв'язування типових практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Система оцінювання є адитивною і передбачає накопичення балів за різними видами робіт та іспит.

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Професійна освіта як соціокультурний інститут. Підготовка виробничих/трудова ресурсів держави як соціальна й наукова проблема. Професійна освіта як педагогічна система. Система професійної освіти України: мета і завдання функціонування, суспільні функції. Основні тенденції та напрями розвитку сучасної системи неперервної професійної освіти в Україні. Особливості реалізації професійної освіти у сучасних умовах цивілізаційного розвитку: глобалізація, мобільність, змінність, інноваційність, інтелектуалізація, інформатизація, демократизація, конкурентність тощо. Особистісно-орієнтована професійна освіта. Освіта дорослих як невід'ємна складова освіти впродовж життя. Формальна, неформальна, інформальна освіта в системі освіти дорослих. Аналіз сучасного стану вирішення проблем освіти дорослих (післядипломна освіта, професійне навчання на виробництві, професійна освіта й перепідготовка безробітних, перепідготовка дорослих з особливими потребами, освіта людей третього віку).

Тема 2. Сучасні тенденції розвитку професійної освіти у нормативно-правових актах. Розвиток професійної освіти та освітнього законодавства в загально-національному та міжнародному вимірах. Освіта як ключовий чинник суспільного прогресу. Особливості освітнього законодавства в умовах глобалізаційних та інтеграційних світових процесів. Основні характеристики нормативного забезпечення в сфері освіти на міжнародному та національному рівнях: Закон України «Про освіту». Закон України «Про професійно-технічну освіту». Закон України «Про вищу освіту». Національна доктрина розвитку освіти. Нормативно-правові документи, що регулюють діяльність системи освіти, визначають основні напрями її реформування. Національна стратегія розвитку освіти в Україні

Тема 3. Інтеграційні процеси в світовому та Європейському освітньому просторі. Глобалізаційні процеси та їх вплив на систему професійної освіти. Особливості освітніх реформ у країнах Європейського Союзу (ЄС), їх характеристика та нормативне забезпечення. Нормативно-правові засади реалізації вимог Болонського процесу та їх імплементація в Україні. ECTS як основа забезпечення права на мобільність в Європейському освітньому просторі, основні вимоги щодо застосування. Компетентнісний підхід та нормативна база щодо його реалізації. Європейська рамка кваліфікацій, Національна рамка кваліфікацій, Міжнародна стандартна класифікація освіти: концептуальні підходи до реалізації цих документів у вітчизняній освіті. Рівні професійно-технічної освіти, вимоги до їх набуття. Дуальна освіта, вимоги щодо її реалізації. Стратегія реформування професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. Нормативне забезпечення автономії навчальних закладів та академічних прав і свобод учасників освітнього процесу. Сутність автономії закладів вищої освіти і академічних свобод учасників освітнього процесу відповідно до нормативно-правових міжнародних та державних документів. Основні принципи реалізації автономії та академічних свобод освітніх закладів, етапи їх розвитку та відображення в міжнародних правових актах. Концепція академічних свобод - невід'ємна частина академічної культури в країнах Європи. Права і обов'язки педагогічних і науково-педагогічних кадрів в Україні.

Тема 4. Теорія та методика професійної освіти. Організаційно-педагогічні основи професійної освіти. Принципи професійного навчання. Зміст професійної освіти й характеристика її основних компонентів. Державний стандарт професійної освіти як основа для формування її змісту. Послідовність (алгоритм) вибору методів навчання. Методи теоретичного навчання. Характеристика практичних методів навчання. Інформаційні й модульні технології у професійній освіті. Виробнича й переддипломна практики: планування, організація та проведення. Вища школа як підсистема професійної освіти. Форми організації освітнього процесу у ЗВО. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі. Дипломне проектування та його специфіка здійснення у ЗВО.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

№ теми	Кількість годин												
	Денна форма					Заочна форма							
	Ус бо го	у тому числі					о л ю ч а л	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.	
Тема 1		4	4			20							
Тема 2		4	4			20							
Тема 3		4	2			20							
Тема 4		4	4			30							
Разом годин	120	16	14			90							

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість		Вид звітності
		годин	балів	
1.	Розвиток професійної освіти в Україні	2	10	Есе
2.	Освіта дорослих як невід'ємна складова освіти впродовж життя	2	10	Візуальна модель освіти дорослих в Україні
3.	Нормативне забезпечення реалізації професійної освіти в Україні	2	10	Презентація за темою заняття
4.	Закон України «Про професійно-технічну освіту»	2	5	Виступ за окремими статтями закону
5.	Інтеграційні процеси в світовому та Європейському освітньому просторі, їх нормативне забезпечення	2	10	Порівняльний аналіз Європейської рамки кваліфікацій та Національної рамки кваліфікацій
6.	Організаційно-педагогічні основи професійної освіти	2	20	Тести
7.	Вища школа як підсистема професійної освіти	2	10	Реферат за проблемою дослідження
	Разом	14	75	

Основні питання до іспиту

Система професійної освіти України: мета і завдання функціонування, суспільні функції. Основні тенденції та напрями розвитку сучасної системи неперервної професійної освіти в Україні.

Особливості реалізації професійної освіти у сучасних умовах цивілізаційного розвитку

Освіта дорослих як невід'ємна складова освіти впродовж життя.

Основні характеристики нормативного забезпечення в сфері освіти на міжнародному та національному рівнях

Нормативно-правові засади реалізації вимог Болонського процесу та їх імплементація в Україні.

Компетентнісний підхід та нормативна база щодо його реалізації.

Європейська рамка кваліфікацій, Національна рамка кваліфікацій,

Рівні професійно-технічної освіти, вимоги до їх набуття.

Дуальна освіта, вимоги щодо її реалізації.

Основні завдання і принципи професійної освіти і професійного навчання.

Методи практичного (виробничого) навчання.

Комп'ютерні технології у навчанні.

Форми організації навчальної діяльності учнів у процесі професійної підготовки

Реалізація міжпредметних зв'язків у навчально-виробничому процесі

Основні види навчальних занять у закладі вищої освіти, їх характеристика

Методи організації навчальної і виробничої практики студентів.

Оцінювання результатів навчання у професійно-технічному (професійному) закладі освіти.

Вимоги до методичного забезпечення діяльності викладача у професійно-технічному (професійному) закладі освіти.

Освітні стандарти нового покоління. Освітній стандарт для спеціальності 015 Професійна освіта

Підвищення кваліфікації викладача

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Затверджено стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Ел.ресурс: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>
2. Верховна Рада України. (2145-VIII від 05.09.2017). Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. ЗУ Про вищу освіту [Про вищу освіту | від 01.07.2014 № 1556-VII \(rada.gov.ua\)](#)
4. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyakoncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
5. Міністерство цифрової трансформації. Цифрова грамотність населення України 2019. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/585-cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2019_compressed.pdf
6. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні [Про схвалення Концепції розвит... | від 03.10.2018 № 710-p \(rada.gov.ua\)](#)
7. Реформа освіти й науки [Реформа освіти та науки | Кабінет Міністрів України \(kmu.gov.ua\)](#)
8. КОНЦЕПЦІЯ розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) [Про схвалення Концепції розвит... | від 05.08.2020 № 960-p \(rada.gov.ua\)](#)
9. Про інформацію : Закон України. Відомості Верховної Ради України. [Про інформацію | від 02.10.1992 № 2657-XII \(rada.gov.ua\)](#).
10. Про професійно-технічну освіту : Закон України №102/98-ВР, зі змінами [Про професійну \(професійно... | від 10.02.1998 № 103/98-ВР \(rada.gov.ua\)](#).
11. Continuing Professional Development for Teachers, working in Early Childhood and School Education. (2013). France. URL: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/continuing-professional-development-teachers-working-early-childhood-and-school-education-25_sl?2nd-language=en
12. Вимоги Професійного стандарту «Педагог професійного навчання» (<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>)
13. Національна рамка кваліфікацій [Про затвердження Національної р... | від 23.11.2011 № 1341 \(rada.gov.ua\)](#)
14. ПОРЯДОК підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників [Деякі питання підвищення кваліфі... | від 21.08.2019 № 800 \(rada.gov.ua\)](#)
15. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ професійної (професійно-технічної) освіти [Про затвердження Державного ста... | від 20.10.2021 № 1077 \(rada.gov.ua\)](#)

16. Національна стратегія розвитку освіти в Україні [Про Національну стратегію р... | від 25.06.2013 № 344/2013 \(rada.gov.ua\)](#)
17. ПОЛОЖЕННЯ про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти [Про затвердження Положення про д... | від 13.04.2023 № 426 \(rada.gov.ua\)](#)
18. Зайченко І.В. Теорія і методика професійного навчання: Навчальний посібник.- 2-е вид., доповн. і переробл. / І.В. Зайченко.-К.: Видавництво Ліра, 2016. - 580с
19. Курліщук І. І. Методика професійного навчання: Основи технології навчання. Креативні технології навчання: навчально-методичний посібник /І.І. Курліщук. – Старобільськ, 2017. – 120 с.
20. Професійна педагогіка : Підручник / Авт. : О. В. Грабовський, Л. В.Коломієць, О. С.Савельєва, А. В.Семенова, В. Ф.Яні; за заг. ред. А. В.Семенової. – Одеса : Бондаренко М. О., 2020. – 575 с
21. Різник В., Різник Н. Методика професійного навчання: дидактичне проектування, основні технології навчання. Навчально-методичний посібник (для студентів галузі знань 01 «Освіта» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями) /В'ячеслав Різник, Надія Різник. – Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. – 226 с
22. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. / Л.В.Барановська. – К. : НАУ, 2015. – 240 с

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Лекції та практичні заняття проводяться за наявності ПК з доступом до мережі Інтернет та відповідним програмним забезпеченням (пакет офісних програм, браузері).